

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 152/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. augusta 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť V. J. st., K., V. J. ml., Č., E. U., K., Z. Ž., G., a R. P., K., zastúpených advokátkou JUDr. V. K., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 994/89 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. J. st., V. J. ml., E. U., Z. Ž. a R. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 994/89 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice - okolie p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 994/89 konať bez zbytočných prietahov.

3. V. J. st. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk (slovom stopäťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V. J. ml. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. E. U. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Z. Ž. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. R. P. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Okresný súd Košice - okolie je p o v i n n ý uhradiť V. J. st., V. J. ml., E. U., Z. Ž. a R. P. spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 26 425 Sk (slovom dvadsaťšesťtisícštyristodvadsaťpäť slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. V. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

9. Vo zvyšnej časti sťažnosti V. J. st., V. J. ml., E. U., Z. Ž. a R. P. n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 152/08-12 zo 14. mája 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. J. st., V. J. ml., E. U., Z. Ž. a R. P. (ďalej len „sťažovatelia“, resp. „sťažovateľ v prvom až piatom rade“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 994/89.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 16. mája 2008 sa k sťažnosti písomne vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr. V 315/2008 zo 6. júna 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„- Vec napadla na tunajší súd dňa 11. 10. 1989 a predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti

- Dňa 31. 10. 1989 bol navrhovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku a zároveň bol zaslaný opis návrhu odporcom

- Od 13. 11. 1989 do 20. 12. 1989 sa odporcovia písomne vyjadrovali k návrhu

- Dňa 3. 1. 1990 bol vytýčený termín pojednávania na deň 23. 1. 1990

- Na pojednávaní dňa 23. 1. 1990 súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že sa uložila účastníkom konania povinnosť označiť mená a adresy svedkov, ktorých navrhujú v konaní vypočuť

- Dňa 1. 2. 1990 a dňa 15. 2. 1990 právna zástupkyňa navrhovateľa označila svedkov a zároveň žiadala rozšírenie návrhu na strane navrhovateľov a pribratie do konania ako navrhovateľku 2) manželku navrhovateľa

- Zároveň bola podaná správa Š. K. o vlastníctve spornej nehnuteľnosti

- Dňa 14. 5. 1990 bolo vykonané pojednávanie, na ktorom boli vypočutí označení

svedkovia a pojednávajúce bolo odročené na deň 25. 6. 1990 s tým, že budú volaní ďalší svedkovia

- Dňa 16. 2. 1990 bolo požiadané S. K. o zaslanie dokladov k nehnuteľnostiam, týkajúce sa predmetu sporu

- Dňa 25. 2. 1991 bolo vykonané pojednávajúce, na ktorom boli vypočutí ďalší účastníci konanie a pojednávajúce bolo odročené na 18. 3. 1991

- Na pojednávajúce dňa 18. 3. 1991 boli vypočutí ďalší svedkovia a pojednávajúce bolo odročené na deň 2. 4. 1991

- Na pojednávajúce dňa 2. 4. 1991 boli dopočutí účastníci konania, ako aj ďalší navrhnutí svedkovia s tým, že pojednávajúce bolo odročené na neurčito z dôvodu vznesenej námietky zaujatosti voči prejednávajúcej sudkyňi, zároveň bola odporcom 2) a 6) uložená poriadková pokuta

- Dňa 5. 4. 1991 sa prejednávajúca sudkyňa vyjadrila k námietke zaujatosti a dňa 29. 4. 1991 jej vyjadrenie bolo predložené na KS Košice

- Uznesením zo dňa 7. 5. 1991 bolo rozhodnuté, že sudkyňa nie je vylúčená

- Dňa 7. 5. 1991 odporcovia 2) a 6) podali odvolanie proti uloženej pokute

- Dňa 29. 10. 1991 na pojednávajúce bol vyhlásený rozsudok vo veci samej

- Dňa 16. 3. 1992 odporcovia podali odvolanie proti rozsudku

- Dňa 12. 6. 1992 bol spis predložený na KS Košice na rozhodnutie o odvolaní

- Na pojednávajúce dňa 10. 12. 1992 bol rozsudok prvostupňového súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie

- Po doručení uznesenia KS Košice dňa 18. 9. 1993 bol vytýčený termín pojednávajúce na deň 27. 9. 1993, zároveň bol požiadaný archív o pripojenie dedičských spisov, týkajúcich sa právnych predchodcov účastníkov konania

- Na pojednávajúce dňa 27. 9. 1993 bolo zistené, že odporca 1) umrel, z tohto dôvodu bolo pojednávajúce odročené na neurčito s tým, že bude vyžiadaný úmrtný list odporcu, dedičské spisy, doklady zo strediska geodézie

- Dňa 30. 11. 1993 právny zástupca navrhovateľa žiadal o predĺženie lehoty na predloženie dokladov

- Dňa 21. 3. 1993 (správne má byť uvedený rok 1994, pozn.) bola urgovaná právna zástupkyňa navrhovateľov.

- *Dňa 30. 3. 1994 právna zástupkyňa navrhovateľov upravila pasívnu legitimáciu*
- *Dňa 7. 7. 1994 boli urgované žiadané doklady a to od právnej zástupkyne navrhovateľov ako aj odporkyne*
- *Dňa 15. 7. 1994 odporkyňa žiadala predĺžiť lehotu z dôvodu čerpania dovolenky*
- *Dňa 10. 11. 1994 úradným záznamom bolo zistené, že požadované dedičské spisy nemôžu byť pripojené z dôvodu, že dedičské konania po právnych predchodcoch nie sú ukončené*
- *Dňa 15. 11. 1994 právna zástupkyňa navrhovateľov predložila súdu výpisy z pozemkovej knihy*
- *Dňa 25. 5. 1995 boli urgované dedičské spisy*
- *Dňa 17. 7. 1997 bol vytýčený termín pojednávania na 25. 7. 1997 a zároveň boli žiadané dedičské spisy, bola vyzvaná právna zástupkyňa navrhovateľov na upresnenie pasívnej legitimácie*
- *Dňa 24. 7. 1997 navrhovatelia požiadali o odročenie vytýčeného pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky právnej zástupkyne*
- *Vytýčené pojednávanie na deň 25. 7. 1997 bolo odročené na neurčito*
- *Dňa 26. 11. 1997 bola urgovaná právna zástupkyňa navrhovateľov na upresnenie pasívnej legitimácie*
- *Dňa 11. 12. 1997 právna zástupkyňa navrhovateľov požiadala o predĺženie lehoty*
- *Dňa 8. 1. 1998 právna zástupkyňa navrhovateľov upresnila pasívnu legitimáciu, ako aj žalobný petit*
- *Dňa 16. 4. 1998 boli žiadané dedičské spisy, zároveň bola vyzvaná právna zástupkyňa navrhovateľov o aktualizáciu geometrického plánu, ako aj doručenie potrebného počtu zmeneného návrhu*
- *Dňa 6. 5. 1998 právna zástupkyňa navrhovateľov pripojila súdu aktuálny geometrický plán, ako aj listy vlastníctva*
- *Dňa 19. 5. 1998 právna zástupkyňa navrhovateľov predložila požadovaný počet rovnopisov na zmenu žalobného petitu*
- *Dňa 26. 5. 1998 katastrálny odbor zaslal súdu požadované listy vlastníctva*
- *Dňa 9. 6. 1998 boli urgované dedičské spisy*

- *Dňa 8. 3. 1999 bolo vytýčené pojednávanie na deň 13. 4. 1999*
- *Dňa 18. 3. 1999 právna zástupkyňa navrhovateľov rozšírila okruh účastníkov na strane odporcov*
 - *Na pojednávaní dňa 14. 4. 1999, ktoré bolo preročené na tento termín z 13. 4. 1999 bolo konštatované, že prejednávajúca sudkyňa bola dočasne pridelená na výkon sudkyne Krajského súdu v Košiciach a preto pojednávanie bolo odročené*
 - *Dňa 28. 1. 2000 bol vytýčený termín pojednávania na deň 10. 3. 2000*
 - *Dňa 8. 2. 2000 právna zástupkyňa navrhovateľov navrhovala, aby boli vypočuté svedecké výpovede*
 - *Pojednávanie vytýčené na deň 10. 3. 2000 bolo odročené na 14. 4. 2000 s tým, že bolo konštatované, že zomrel odporca 2)*
 - *Na pojednávaní dňa 14. 4. 2000 účastníci konania sa vyjadrovali k doteraz vykonanému dokazovaniu a zároveň bolo vyhlásené uznesenie o zastavení konania u odporcov 23), 24), pojednávanie bolo odročené na deň 26. 5. 2000*
- Zároveň boli vyžiadané z archívu doklady potrebné k vykonaniu dokazovania*
 - *Na pojednávaní dňa 26. 5. 2000 sa účastníci konania vyjadrovali k doteraz vykonanému dokazovaniu a pojednávanie bolo odročené na deň 29. 6. 2000 za účelom vykonania ohliadky na mieste samom*
 - *Dňa 29. 6. 2000 bola vykonaná ohliadka*
 - *Dňa 6. 12. 2000 bol vytýčený termín pojednávania na deň 16. 1. 2001*
 - *Na pojednávaní dňa 16. 1. 2001 bola uznesením pripustená zmena návrhu s tým, že pojednávanie bolo odročené na 6. 2. 2001, zároveň bude vyžiadaný spis ČD 903/51*
 - *Pojednávanie vytýčené na deň 6. 2. 2001 bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti prejednávajúcej sudkyne, účastníkom bola uložená povinnosť predložiť návrhy na doplnenie dokazovania*
 - *Dňa 14. 2. 2001 právna zástupkyňa navrhovateľov predložila súdu návrhy na doplnenie dokazovania*
 - *Dňa 26. 10. 2001 bol vytýčený termín pojednávania na deň 6. 11. 2001*
 - *Na pojednávaní dňa 6. 11. 2001 sa zistilo, že žalovaný 22) zomrel, pojednávanie bolo odročené na 11. 12. 2001*
 - *Na pojednávaní dňa 11. 12. 2001 sa účastníci konania vyjadrovali k predmetu*

sporu, zároveň bola uznesením súdu pripustená zmena návrhu a pojednávanie bolo odročené na 14. 12. 2001 za účelom vyhlásenia rozhodnutia

- *Na pojednávaní dňa 14. 12. 2001 bol vo veci vyhlásený rozsudok*
- *Dňa 19. 2. 2002 bodali navrhovatelia odvolanie proti rozsudku*
- *Dňa 11. 3. 2002 bolo vydané opravné uznesenie*
- *Dňa 2. 4. 2002 podali odporcovia odvolanie*
- *Dňa 13. 5. 2005 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie*

o odvolaní účastníkov konania

- *Dňa 10. 12. 2002 bolo odvolacie konanie odročené na neurčito*
- *Dňa 17. 12. 2002 KS Košice uznesením zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec*

vrátil na ďalšie konanie

- *Dňa 13. 2. 2003 bol vytýčený termín pojednávania na deň 11. 3. 2003*
- *Pojednávanie bolo preročené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne na deň*

15. 4. 2003

- *Na pojednávaní dňa 15. 4. 2003 sa účastníci konania vyjadrovali k doteraz vykonanému dokazovaniu, zároveň boli žiadané ďalšie dôkazy*

- *Dňa 24. 4. 2003 právna zástupkyňa navrhovateľov predložila mená a adresy svedkov, ktorých navrhla vypočuť v konaní, Zároveň zo strany súdu bol požiadaný O. K., P. K., A. M. o zaslanie žiadaných dokladov*

- *Dňa 8. 9. 2003 bolo vykonané pojednávanie, na ktorom boli vypočutí navrhnutí svedkovia s tým, že pojednávanie bolo odročené na deň 27. 10. 2003 a budú volaní neprítomní svedkovia, ako budú požadované aj ďalšie doklady a to zo štátneho archívu*

- *Na pojednávaní dňa 27. 10. 2003 boli vypočutí svedkovia a vzhľadom na svedecké výpovede účastníci navrhli pojednávanie odročiť, ktoré bolo odročené na deň 25. 11. 2003*

- *Na pojednávaní dňa 25. 11. 2003 bolo zistené, že sa nedostavili žalovaní, taktiež došlo k zmene pobytu u žalovaného 6)*

- *Dňa 2. 1. 2004 bol vytýčený termín pojednávania na deň 9. 2. 2004*

- *Na pojednávaní dňa 9. 2. 2004 bol oboznámený priebeh doterajších pojednávaní, ako aj vyžiadaných dokladov a pojednávanie bolo odročené na deň 13. 2. 2004 za účelom vyhlásenia rozsudku*

- *Dňa 13. 2. 2004 bol vyhlásený rozsudok*
- *Dňa 4. 5. 2004 podali odporcovia odvolanie proti rozsudku*
- *Dňa 6. 5. 2004 podal odvolanie navrhovateľ*
- *Dňa 9. 8. 2004 bolo doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu navrhovateľov*
- *Dňa 27. 10. 2004 bola vec predložená KS Košice na rozhodnutie o odvolaní*
- *Uznesením zo dňa 29. 11. 2004 bol rozsudok prvostupňového súdu zrušený*
- *Dňa 4. 3. 2005 bol vytýčený termín pojednávania na deň 25. 4. 2005*
- *Na pojednávaní dňa 25. 4. 2005 bolo zistené, že sa nedostavili odporcovia, pričom u niektorých odporcov došlo k zmene adresy, pojednávanie bolo určené na neurčito za účelom zisťovania pobytu odporcov*
 - *Dňa 11. 10. 2005 bol vytýčený termín pojednávania na deň 15. 11. 2005*
 - *Na pojednávaní dňa 15. 11. 2005 sa zistilo, že sa nedostavili právni zástupcovia účastníkov konania, nedostavili sa žalobcovia, taktiež sa nedostavili všetci žalovaní, pojednávanie bolo odročené na deň 10. 1. 2006*
 - *Na pojednávaní dňa 10. 1. 2006 sa účastníci konania vyjadrovali k doterajším pojednávaniam, ako aj vykonaným dôkazom a pojednávanie bolo odročené na 13. 1. 2006 za účelom vyhlásenia rozsudku*
 - *Na pojednávaní dňa 13. 1. 2006 bol vo veci vyhlásený rozsudok*
 - *Dňa 22. 3. 2006 navrhovatelia podali odvolanie proti rozsudku*
 - *Dňa 25. 4. 2006 bola vec postúpená na KS Košice na rozhodnutie o odvolaní*
 - *Dňa 19. 6. 2007 bol uznesením KS Košice zrušený rozsudok a vec bola vrátená na ďalšie konanie súdu prvého stupňa*
 - *Dňa 9. 8. 2007 bolo účastníkom doručované vyššie uvedené uznesenie, s tým, aby označili svoje návrhy na doplnenie dokazovania*
 - *Dňa 8. 10. 2007 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 10. 12. 2007*
 - *Dňa 10. 12. 2007 bolo zistené, že zomreli odporcovia 18) a 21), pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že boli požiadaní: O. K., právna zástupkyňa navrhovateľov o označenie právnych nástupcov*
 - *Dňa 3. 4. 2008 bol vytýčený termín pojednávania na deň 13. 5. 2008*
 - *Na pojednávaní dňa 13. 5. 2008 bolo zistené, že zomrela odporkyňa J. V., taktiež bol upresnený okruh právnych nástupcov po odporkyni M. Z. vzhľadom na tieto skutočnosti*

bolo pojednávanie odročené na deň 17. 6. 2008

Ak by Ústavný súd SR dospel k záveru, že vo veci boli prietahy v konaní, je potrebné uviesť, že v predmetnej veci pojednávali od jej nápadu až po súčasnosť 7 sudcovia (JUDr. P., JUDr. Š., JUDr. H., JUDr. V., JUDr. I., JUDr. Č., JUDr. M.), a vo veci bolo rozhodnuté 4x rozsudkom, pričom prvostupňové rozhodnutia boli uzneseniami Krajského súdu v Košiciach zrušené (1 rozsudok zo dňa 29. 10. 1991 - zrušený uznesením KS Košice zo dňa 10. 12. 1992, 2 rozsudok zo dňa 14. 12. 2001 - zrušený uznesením KS Košice zo dňa 17. 12. 2002, 3 rozsudok zo dňa 13. 2. 2004 - zrušený uznesením KS Košice zo dňa 29. 11. 2004, 4 rozsudok zo dňa 13. 1. 2006 - zrušený uznesením KS Košice zo dňa 19. 6. 2007).

Termín pojednávania je vo veci vytyčený na deň 17. 6. 2008 a preto Vám spis môžeme zaslať až po tomto termíne.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu, ktoré uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, zistil aj ústavný súd z obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 2. júla 2008.

Ústavnému súdu bolo 27. júna 2008 doručené vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľov k stanovisku okresného súdu, v ktorom okrem iného uviedla:

„Využívame Ústavným súdom dané právo doplniť sťažnosť a poukazujeme na skutočnosť, že odo dňa 29. 10. 1991, keď bol vynesený prvý rozsudok Okresného súdu Košice - okolie v predmetnej veci, odporcovia nenavrhlí žiadny nový dôkaz, a už vôbec nenavrhlí ani jeden dôkaz, ktorý by mohol mať za následok zmenu skutkového stavu. Teda 16 a pol roka sa súd zaoberá iba novými výpoveďami odporcov a ich dedičov: Tieto výpovede odporcov sa prispôsobujú podľa potreby novým podmienkam a nie sú jednotné.

Nakoniec poukazujeme aj na to, že niekoľkých odporcov zastupuje JUDr. A. F., advokát, ktorý pracuje podľa našich vedomostí aj ako poradca na Ústavnom súde SR. Trváme na tom, aby JUDr. F. bol vylúčený z riešenia tejto kauzy na Ústavnom súde Slovenskej republiky.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne rozhodli (m. m. IV. ÚS 232/03).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3). Za súčasť prvého kritéria považuje aj povahu veci a jej význam pre sťažovateľa.

1) Ústavný súd konštatuje, že predmetom posúdenia je občianskoprávne konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré začalo v októbri 1989, a nie je dosiaľ právoplatne skončené. V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov, podklad na rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava obsiahnutá najmä v Občianskom zákonníku. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch. I keď na priebeh konania mohol mať vplyv väčší počet účastníkov (a zmeny v dôsledku ich úmrtí), ústavný súd vychádzajúc

zo samotnej dĺžky konania, jeho priebehu a doteraz dosiahnutých výsledkov však konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali doterajší priebeh konania jeho zložitou. Okresný súd sa vo svojom vyjadrení k sťažnosti k zložitosti veci ani nevyjadril.

2) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri hodnotení postupu podľa tohto kritéria ústavný súd na jednej strane poznamenáva, že sťažovatelia pripisovali veci veľký význam, pretože boli právne zastúpení advokátkou a zúčastňovali sa všetkých relevantných pojednávaní, podali aj sťažnosť na zbytočné priet'ahy v konaní, ale na druhej strane ústavný súd konštatuje, že ich právna zástupkyňa čiastočne prispela k zdĺhavému priebehu konania (najmä v rokoch 1993, 1994 až 1997), keď na výzvy (urgencie) okresného súdu za účelom upresnenia pasívne legitimovaných účastníkov) nereagovala včas a v lehotách, ktoré jej boli určené, čo musel ústavný súd zohľadniť pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia. Navyše treba k tomu uviesť, že v tom čase, keď bol okresný súd nečinný, sa o vec nezaujímali.

3) Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd poukazuje na to, že predmetom posúdenia je spor, ktorý začal 11. októbra 1989, avšak vzhľadom na to, že zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej pôsobnosti, relevantné obdobie, v ktorom možno skúmať, či došlo alebo nedošlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa začína od 15. februára 1993 (m. m. I. ÚS 52/01, IV. ÚS 387/04). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že ak nie je v zásade oprávnený skúmať a rozhodnúť o porušení základného práva pred 15. februárom 1993, neznamená to, že pri celkovom hodnotení, či za obdobie, ktoré od 15. februára 1993 uplynulo, došlo alebo nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nemôže tiež zohľadniť stav konania k uvedenému dátumu (IV. ÚS 277/04).

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že takmer celý priebeh konania je poznačený neefektívnosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku sporu. I keď v priebehu viac ako 19-ročného konania bolo zistené iba jedno väčšie obdobie nečinnosti v trvaní 50 mesiacov, od 27. septembra 1993, keď bolo odročené pojednávanie, až do 26. novembra 1997, keď okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov na upresnenie okruhu účastníkov (v tomto období okresný súd iba vyzýval neefektívne právnu zástupkyňu na upresnenie pasívne legitimovaných účastníkov a zisťoval stav dedičských konaní po účastníkoch, ktorí zomreli), a okresnému súdu nemožno vytknúť inú dlhodobejšiu nečinnosť ako 9 mesiacov (napr. v roku 2001), ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy. V priebehu celého konania okresný súd nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. I keď vo veci rozhodol rozsudkom ešte v roku 1991, jeho rozhodnutie bolo nadriadeným súdom pre nedostatočne zistený skutkový stav zrušené. Neefektívnosť postupu okresného súdu vyplýva aj zo skutočnosti, že i keď nariadil spolu viac ako 31 termínov pojednávaní a vo veci rozhodol neskôr aj ďalšími tromi rozsudkami (14. novembra 2001, 13. februára 2004 a 13. januára 2006), tieto rozsudky boli odvolacím súdom v napadnutej zamietajúcej časti zrušené a do dňa rozhodnutia ústavného súdu nie je celé konanie o predmete sporu právoplatne skončené.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 994/89 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v záujme zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľov prikázal v zmysle § 56 ods. 3

písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 994/89 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia spolu v sume 1,5 mil. Sk každému v sume 300 000 Sk za ujmu, ktorá im bola spôsobená v priebehu 19-ročného sporu, osobitne s ohľadom na s'ťažovateľa v prvom rade, ktorý podal návrh na všeobecný súd ešte v roku 1989.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri jeho priznaní ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že s'ťažovatelia si uplatnili nárok na ochranu základného práva na prerokovanie bez zbytočných priet'ahov v spore, ktorého doterajšie trvanie nemožno ničím ospravedlniť. Podľa názoru ústavného súdu nemožno od s'ťažovateľov spravodlivo žiadať, aby čakali na výsledok súdneho sporu takú neprimerane dlhú dobu, a nie je akceptovateľné ani to, aby bol stav konania ku dňu vydania tohto nálezu taký, aký bol zistený v ich prípade.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku predmetného konania a zistené zbytočné priet'ahy, berúc do úvahy aj konkrétne okolnosti prípadu (správanie s'ťažovateľov a ich právnej zástupkyne opísané v časti II bode 2 tohto nálezu), s prihliadnutím na povahu veci a predmet sporu, ako aj skutočnosť, že s'ťažovatelia v druhom až piatom rade sa stali účastníkmi konania až v roku 2001), ústavný súd dospel k záveru, že primerané finančné

zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 150 000 Sk pre sťažovateľa v prvom rade, po 70 000 Sk pre sťažovateľov v druhom až piatom rade, ktoré je okresný súd povinný uhradiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je za porušenie základného práva sťažovateľov primeranou satisfakciou spojenou s porušením ich základného práva. Preto ich žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. V. K. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania v sume 35 845 Sk, ktoré bližšie nešpecifikovali.

Pri určení náhrady trov vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 17 822 Sk, z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2007 patrí odmena pre každého sťažovateľa v sume 2 970 Sk a z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 19 056 Sk, a z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2008 patrí odmena pre každého sťažovateľa v sume 3 176 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. V prípade jedného zo sťažovateľov tvorí táto náhrada trov za jeden úkon v roku 2007 (2 376 Sk a k tomu 1 x 178 Sk režijný paušál) a v roku 2008 (2 541 Sk a k tomu 1 x 190 Sk režijný paušál). Piatim sťažovateľom priznal ústavný súd úhradu za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2007 (prevzatie a prípravu zastúpenia) a v roku 2008 (podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v celkovej sume 26 425 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. augusta 2008